

Teadlaste Öö Festival
29. septembril kl 10.00 – 19.00
Haapsalu Kultuurikeskus, Posti 3

Teaduskohviku ettekanded - kultuurimaja kohvikus

Kl 11.00 “Teadusesse investeerimine toob suurimat tulu.” Benjamin Franklin Sihtgrupp - algkool ja põhikool, 45 min, Suukool

Kui teame, kuidas hoida hambad tervena, siis ei ole vaja aega ja raha kulutada nende ravimise peale, eks? Midagi hammaste tervena hoidmisest teab igaiüks aga seda, kuidas hambaauk tegelikult tekib, tavaliselt ei teata. Ka seda on enamasti inimestel raske uskuda, et meie käitumisest sõltubki see, kas meil on hambaaugud või mitte. Suukool seletab kõigile suurtele ja väikestele teadlastele need küsimused lahti. Koju kaasa saavad kõik ka tervete hammaste 4 kuldreeglit.

Haigekassa ja Eesti Hambaarstide Liidu ühine projekt "Laste hammaste tervis"

Kl 12.00 “Teadusesse investeerimine toob suurimat tulu.” Benjamin Franklin Sihtgrupp - algkool ja põhikool, 45 min, Suukool

Kui teame, kuidas hoida hambad tervena, siis ei ole vaja aega ja raha kulutada nende ravimise peale, eks? Midagi hammaste tervena hoidmisest teab igaiüks aga seda, kuidas hambaauk tegelikult tekib, tavaliselt ei teata. Ka seda on enamasti inimestel raske uskuda, et meie käitumisest sõltubki see, kas meil on hambaaugud või mitte. Suukool seletab kõigile suurtele ja väikestele teadlastele need küsimused lahti. Koju kaasa saavad kõik ka tervete hammaste 4 kuldreeglit.

Haigekassa ja Eesti Hambaarstide Liidu ühine projekt "Laste hammaste tervis"

Kl 13.00 ”StarT Soomes” – Merike Kessler, Helsingi Ülikool

Mis on StarT? See on projekt, kus igal lapsel on võimalik särada nagu täht! Soome StarT kaasab endas laste ja noorte loodusteaduste, matemaatika ja tehnoloogia alaseid projekte.

Parimad projektid kustustakse kevadel 2018 Helsingisse StarT gaalale. Ettekandes antakse ülevaade hankest ja kuidas osleda.

Kl 17.00 Geenikohvik – Doris Pooga, myInnerGo OÜ

Geenikohvikus tuleb juttu meie geenidest ja toidust. Kuidas nad mõjutavad üksteist? Kuidas mõjutavad geenid meie toitumist? Kas saab oma gene tundes teadlikumalt toituda? Osalejate vahel loositakse välja üks geenitesti komplekt.

Kl 18.00 „Peeglike, peeglike, seina peal ...“ prof. Jaak Kikas, TÜ Füüsika Instituut

Ajalooliselt küllap esimene koht, kus inimene (ja enne teda teisedki olendid) oma peegelpilti kohtas, oli veepeegel. Tänapäeval oleme harjunud ennast imetlema enamasti seinal rippuvatest peeglitest. Loengus antakse ülevaade peeglite arengust läbi ajaloo ja nende õige mitmekesisest rakendusest kaasajal. Räägime ka sellest, kus peegeldumine (peale veepeegli) looduses veel esineb ja milliseid nähtusi põhjustab. Peegeldusega on seotud ka mõnede asjade lihtne aga väga oluline omadus – peegelsümmeetria. Peegelsümmeetriline objekt koosneb kahest poolest, mis näevad välja nagu teineteise peegeldused. Kui räägime, et mingi asi on sümmeetriline, siis me enamasti peegelsümmeetriat silmas peamegi. Peegelsümmeetria omane nii inimnäguudele (vähemasti heas lähenduses) kui mõnede meie maailma moodustavatele pisiosakestele. Räägime sellest, kus peegelsümmeetria ilmneb ja kuidas see (või selle puudumine) asjade ja nähtuste omadusi mõjutab. Ja mõnda (ehk mitte päris harilikku) peeglit vaatame loengu käigus ka.

Fotonäitus fuajees

Avamine kl 17.00 „Katoptromaania“ – prof. Jaak Kikas, TÜ Füüsika Instituut

KATOPTROMAANIA

Pareidoolne uurimus templitest ja demonitest me ümber.

Catoptro- (kreeka κάτοπτρον *kátoptron* = peegel)

Mania (kreeka μανία *mania* = hullus)

Seega „peeglite hullus“

Peegelsümmeetria (bilateraalne sümmeetria) on lihtne, samas aga väga fundamentaalne asjade ja olendite omadus. Peegelsümmeetrial ja selle rikkumisel on oluline roll fundamentaalosakeste maailmas, millele tugineb kogu meid ümbritseva ainelise maailma mitmekesisus. Peegelsümmeetrilised objektid looduses on loomad – potentsiaalsed saakloomad, kiskjad, rivaalid või vastassoo esindajad, kelle kiire äratundmine on sageli äratundja ellujäämise tingimus. Kui aga mingi elutu objekt ilmutab peegelsümmeetriat, võib suure tõenäosusega olla tegemist tehisobjektiga, st millegagi, mille on valmistanud teised inimolendid (hooned, ehitised, seadmed jms). Seetõttu on meie aju treenitud peegelsümmeetriat ära tundma kõikvõimalikes situatsioonides. Ja ta tunnebki. Ning interpreteerib seda näiteks teise eluolendina – ka siis, kui viimast tegelikult ei ole. See on nähtus, mida tuntakse pareidooliana. Lihtne viis anda ajule võimalus sellisteks mõttemängudeks on võtta mingi foto ja asendada selle üks pool teise poole peegeldusega. Nii on autor toiminudki. Mõttemängud ja olematute asjade äratundmisrõõm jäävad vaatajale.

TEADLASTE ÖÖ FESTIVAL JA TOIMUVAD ETTEKANDED ON KÕIGILE KÜLASTAJATELE TASUTA!